

KÕIGI MAADE TÕOLISED ÜHINEGE

RÜNNAK

NOORSOTSIALISTLIK AJAKIRI

Vaevamaa

Ei ainult und ma lauldes näe,
ei leelutusi, luiskamisi loo,
mu laul on verest võimsa väe,
mu valu — igatsus mu tõusva soo!

Ja sina, minu kodu vaevlik,
ei suga keigerda, ei hepita,
mu laul su olemusse kaevlik,
meid mõlemaid ta suudab lepita!

On aastaid unustet su aated,
su pühakuidki põrmu tammuti,
meid jätnud valitsevad vaated,
eest enda elati niisamuti!

Löönd näilik elu laia kaare
su küngastel, su võimutornides —
on sinna tood maalt viimne aare,
õud, jäetus aaleb laantes mornides.

Maa sünnitav, maa valu, vaeva,
su töömaid laastand hulguv pillerkaar,
seepärast ei veel ihka taeva,
ei taha olla noorelt tauniv vaar.

Kes suutnud näha udust läbi,
kes tajund, kuhu mattund loovad
jõud,

ning mõistnud vaese mehe häbi,
send hoiab jalul aja nähtav sõud!

Lärm ülemaaline ja kelkiv
töömehe haigestand ta tummas töös,
kes liigub, valehülges helkiv,
ei iial näe, mis sünnib hulga öös!

Maal sellel vaevamehe manu
tee läbi südame ja armu viib,
ei enam kustuta siin janu
vaid isandate pidulaua riib.

Kes puhas vanakorra mädast,
kes usaldavalt, soojalt annab käe,
see ühes käies udust, hädast
siin virgutab kord loova, võimsa väe!

Kogust „Kodutee“.

Meie aja noortele on antud palju:
antud elada suurte kannatuste ja ras-
kete võitluste ajaloolistel päevadel.
Antud näha kapitalismi kokkuvarise-
mise algust... Valmistuda raskei-
maks, kuid ühtlasi tänuilkemaks, õil-
saimaks ülesannetest, mida ajalugu
võitlejatele kunagi võib pakkuda.

A. Jõeäär.

Sotsialistlikkude noorte ülesandeks
on kord asetades vanu teha Eesti
sotsialistlikust tööliste parteist ka
sisult täiesti sotsialistlik tööliste par-
tei.

Leopold Johanson.

□ □
□

Teorõõmus edasitung

Oleme astund aega, millal ettevalmistused, töölisiikumise uue generatsiooni päälekasvamine nagu ei leiaks küllaldaselt aega. Maa väri-seb, kapitalistliku maailma talad vanguvad, ja see kõik vajab uut ja noort, julget kuid ometi kaaluvat töölis-klassi.

Meil on tegemist kahesuguse enese alahindamisega.

Ühelt poolt väikekodanluse mõjus-tatud hulgad ütlevad: meie ei või saada teisiti mingeid võituseid kui kokkuleppel (!) kodanlusega, ko-danlusega tingides, kodanluselt nuru-des. Meie oleme taband töölisklassi huvid, kui, loobudes kas või suure-mate võitude unistustest, lepime selle vähesega, mis meil on saada kodan-luse või kodanluse ühe osa abil. Sest vaata, Eesti tööliikumine on veel nii nõrk, et see võitluses ei suuda saavutada tulemusi.

Teiselt poolt tööliklassi vaimset väsiind ja paljudes vintsutustes pet-tund jõud ütlevad: meie omal maal ei suuda midagi, loodame ainult, et idapoolse naabermaa tööliklass va-bastab meid kodanlusest ja viib meid sotsialismi eeskotta.

Mõlemad on eluvõõrad ja võitluse-arad. Ei saa kodanluselt pärima tahtmisega nõuda, et ta aitaks tööli-klassi jalule, kui sellel endal ei ole reaalset jõudu oma õigustatud nõud-miste taga, ei ole ka Eesti see maa-ilma keskpaik, mis oleks alati meeles vene kommunistlikul proletariaadil.

Ei ole tööliklassil teisi abimehi kui ta ise.

Kahlemata, teiste maade organi-seeritud proletariaat on valmis ula-tama meile oma kätt. Kuid organi-seerumine ja pisi võitlused — need on meie enda teha.

Vist mitte Venes ega Aasias ei are-ne praegu uue ja suure sotsiaalse murrangu algus, vaid Kesk-Euroopas. Jälgigem aegade kutset, vaadeldgem ühiskondlikku protsessi, ja näemegi, et meid, võib-olla juba lähemal ajal tõmmatakse kaasa suurde ühiskond-likku ümberkorraldusse. Algatus ei tule meilt, seda teame. Kuid meie organisatsioonilised jõud peavad ole-ma kasvand seevõrra, et mingi ühis-kondlik pööre ei leiaks meid ma-gamast.

Vaadakem oma ümber — Eesti tööliklass on astund sotsialistliku or-ganiseerimistöö raamidesse, linnades tekib ikka suuremaid parteiorgani-satsioone, kehvad ja mahajäänd maa-konnad arenevad kiiresti — ikka punasemaiks. Oleme jõudnud ka noorsotsialistliku liikumise selle ast-meni, et hakkame saama mõjusaks teguriks tööliikumise eelväena.

Sotsialistlik tööliikumine Eestis kasvab. See muutub teadlikumaks. See areneb imekiiresti.

Noorsotsialistlikul liikumisel süin on tungiv ülesanne:

kasvada ruttu, koondada oma read ja saada kogu tööliikumise uute jõudude koondajaks.

Algus enda organisatsiooni tihen-damisest ja teadvustamisest!

KARL RÄTSEP

Revolutsioon

KÕNEKOOR

Esikõneleja: Mäss! Kivist tänavate vahel laulab võitlus! Barrikaad on vastus võllale!

Kolmikrühm: On jälle hommik murdnud ööde õudu. On tõusnud mass ja tahet näitab määratud ning jõudu. Ehk hämarat ta rada on palju tähistamas haudu, ei vabaduse

vaimu tapa timuk, ei vägivald saa teda panna raudu.

Mass: Oleme vihahoos rõhutud, kur-natud, kägistet orjade kari. Juba me nooruse mürgitas viha, päikese var-jutas võlla vari.

Kuid küllalt nüüd!

Nüüd tõusime ja sammume,
Nüüd ründame ja võidame, mis
meie õigus ammune —
on vabadus me hüüd!

Esikõneleja: Vaata, on leekides los-
sid ja lootus sest punane. Ahmjas
valguses on võitlust juhtiv punalipp
nii kutsuv, helkiv, punane.

Kolmikrühm: Ei keegi tõkestada
suuda tungi, mis tõstab massid liik-
vele! Ei ükski ohjeldada elusundi,
mis tõukab massid teole!

Mass: Kõik vana vaja purustada
— ei enne uut saa siia ehitada. Töö-
needus, orjus verre uputada — siis
vaba töö võib inimkonda õnnestada.

Esikõneleja: Võit! Näe, kuidas
üles viib hulga võitlusetants! Nüüd
kõigub vanakorra kants, kui tungal
leegitseb patriitsipalees. Eks sajan-

dite vägivalla sümboliks see! Võit!
Rõõm tõstab ründavat rammu. Nälg-
gind nügudel helgib ekstaas: nüüd
täitub, mis hulgal on lootnud ju
ammu: sünd elule, jõule — nüe, ahe-
lad maas!

Kolmikrühm: Nad oma unistused
tõös on tagund terasesse helisema ja
oma kannatused, piinad orjaõös nad
süüdan lootusse leegitsema. Kas
loova teo või purustava tormi turjal
nad kandvad inimkonna saatust oma
turjal.

Mass: Me vennaverel võitlust toi-
dame, kui orjus surub õös. Me oma
kannatuste leegis loidame, et teised
näeksid teed, mis kõigi ees. Kas
loova teo või purustava tormi urjal,
me kanda inimkonna saatust meie
turjal.

AUGUSTIN HABARU

Pariisi töölised

Kirjandus ja reisiliiklemine on
täiendan ajaloolise ja kodanlise
Pariisi ametlikku pilti mõningate
piltpostkaartide nägemisväärsustega,
Champs-Elysées, Arc de Triomphe,
Panthéon — neile vastavad Rue de
Lappe ja selle Bals-Musette, kauba-
majad ja Seine'i kaid oma haleda
välisemusega hulkuritega. Võõras
näeb kogunevat vaesust börsisam-
maste alusele, päävarjutuid loputa-
vat oma hilpe Seine'i vees, turunur-
kadel nalginuid kogunevat. Ta ar-
vab olevat avastand Pariisi, mitte
ainult valguselinna vaid ka varjude-
linna. Tõeliselt ta viib kaasa ro-
mantilise ja võltsi pildi sellest suu-
rest asulast.

Muide, pariislasedki ei tunne oma
linna paremini kui võõrad. Lääne
rikka linnaosa elanik, härra Au-
teuil'st või Passy'st, vaevalt on
astund jalaga Belleville'i, Ménilmon-
tant'i või Charonne'i, idalinnaosa-
desse, kuhu on kuhjund töölised.
Kaks kuud suvevärskust maal või
mere ääres näitavad talle maamehi
ja randlasi, kümne kuu kestes Pa-
riis elades ta ei näe töölisi. See
riik avaldub kirjanduseski. Samal

ajal kui kodanlane, väiketööstur,
käsitöeline, uulitsatüdruk, talumees,
madrus, isegi asumaade pärismaa-
lane tihti leiab kujutust prantsuse
romaanis: Belleville'i tööline, La Vil-
lette'i lastija, Citroen'i vabriku mon-
töör puuduvad. Või nad esinevad
karikatuuridena, milles ilmneb kir-
janiku võhiklus.

Tänapäeval, mil autode jõud tun-
gib läbi kõrvete lõpmatuse, avasta-
takse kergemini Sahaara kui Pariisi
agul Montmartre'i künkaist Seine'i
vasema kaldani sassiläind tänavate
tihedasti asustatud piirkonnad ase-
tuvad Lääne laiade avenüüde vastu.
Selles räpaste tänavate ja pimedate
umbtänavate pöörises enam kui neli-
tuhat ebatervislikena tuntud maja
varjavad enam kui kakssada tuhat
tiiskuse ähvardatud inimest. Öhutud,
valgusetud toad, ümberringi haise-
vate hoovide sügavad põhjad, „möb-
leeritud toad“, kus kuuehingelised
perekonnad asetsevad samas toas:
sääli tõved saavutavad oma võidu,
surevus on 7,09 tuhande elaniku juu-
res, Pariisi sanitaarplaanis seitsete-
ist musta risti mängivad seitseteist
majadesaart alalise tiiskusega. Neis

linnajagudes ja neil tänavail, mis on üksteisega seotud, juurdub Pariisi proletariaat.

Pariisi tööline elab korteritingimustes, mida saksa töölisel oma suures enamikus ei suudaks kannatada. Noored abielupaarid suure korterikriisi tõttu peavad asuma peaaegu kõik hotellidesse. Need on majad hoopis pisikeste tubadega, mööbel kulund ja määrdind, ja nädalas maksetakse 60—100 franki — sissetuleku juures vaevalt 1000—1800 fr. kuus õppind töelistele on äärmiselt kurnav anda enam kui 10—15% korteri eest.

Vastuoksa teiste maade kommetele ja ka Prantsuse provintsidele tööline läheb siin harva leivatükiga või lõunasöögiga tööle. Kui ta elab kaugel oma vabrikust, siis ta sööb restoranis. Pariis on täis neid „bistro-sid“, kus laudlinu ei ole laudadel ja kus peremees ise korraldab köögis, ta naine aga istub kassas. Väike ruum kümnekonna laua ja neljakümne kuni viiekümne võõraga; enamik tunneb end alalisena. Kes tuleb teist korda, joo perenaisega sõprust ja ütleb naiskelnerile „sina“. Aga kui ollakse säästlik üüriga, piiratakse söögis vähem. Pool liitrit punast veini, hors d'oeuvre, liha, aia-vilja, juustu, magustoit, tass kohvi klaasi viinaga: see moodustab tihti 12—15-frangilise arve, hoolimata annuste tagasihoidlikkusest, mis tõesti ei ole suured. Isegi maksuametnikud tunnustavad seda kommet, ka arvestades aastatuludeklaratsioonist maha seitse franki päevas „restoranikulu- dena“.

Põgenemaks pisikesest korterist, mida ka raadio alati ei tee lõbusaks, suurlinn pakub mitmesuguseid võimalusi. Kohvik, kus nõjatutakse puhveti tsinkplaadile (istudes jook maksab enam) ja kus juuakse kõiki võimalikke alkoholiseid ning puuviljasirupeid. Alkoholism, mis otse Pariisi aguleis on teind hirmsaimaid laastamistöid, haarab praegust noorpõlve hoopis vähem. See käib küll õhtuti ballidel, kinos, kontsertkohvikus ja teatris. Aga pühapäevad see pühendub ka spordile.

Peab nägema ja kuulma neid töölishulki ning segunema nendesse, kui

nad tungivad ja neil highi voolab Clombes'i, Pershing'i, Parc des Princes või Pist municipale'i staadionil. See Pariisi töörahvas on tore oma vaimustuses, lõbus, elav ja lõõmab oma lemmikuile, julm on kummardatud maadleja esimesel nõrkusel ja siiski ennekõike sügavalt õiglane.

Need on suured spordipeod, kus tööline seguneb kodanlastega; Vincennes's aga ta on omaette. Siin ei ole elukutselisi, keda ta plaksutaks või vilistaks; tööline tervitab ja ergutab seda, kellele trikoo ei ole tööülikond vaid spordirietus. Siin kuulatakse kaimevahend tööliste rinda hõiskavat tööliissportlaste atleetidele ja jooksjaile.

See on arvatavasti ainus koht, kus sport ta enese pärast on hinnatav ja harjutatav, ilma angelduste ja kasutoovate sihtideta; sest sportlased siin on hoopis tundmatute nimedega.

Pariisi töölishulgad, kas teid kunagi võib mõista? Restoraanis, töökojas, tänaval näen erisuguseid silmi ja kuulen erisuguseid sõnu töolistelt, ja kui otsin ühendavat sidet kõigi üksikute vahel, leian ainult skeptitsismi. Ometi 22. augustil 1927. a. agulid tormasid tsüklonina üle linna, Boulevard Sébastopol'il tekkisid barikaadid, kuna kaks töölisi Ameerika oli tapetud elektritooil. Skeptilised nad on, mitte ükskõiksed.

Pariisi tööline ei ole kuuljas pimesi päälevõetud distsipliinile. On midagi keeldud, olgu keeld avalikult põhjendatud. Loetakse tänavalehti, mis ässitavad parlamendi vastu; kuid valimistele minnes hääletatakse oma kandidaatide eest.

Peatatakse tänaval sada töölisi ja otsitaks läbi, siis vaevalt kuuel neist oleks ametiühingute liikmekaart, kõige enam kahel poliitilise partei liikmekaart. Ja ometi marsitakse igal aastal 1871. aasta kommuuni mälestuspäeval, veresauna mälestuspäeval, kui vangistatud kommunaarid lasti maha Père Lachaise'i seinä ääres, määratutena kolonnidena punaste lippude järel läbi surnuaia tänavate.

Pariisi proletariaadil oli varem pidulik esimene mai, ja tema omad olid sel päeval tänavad. Praegu 1.

mai on ainult politsei üldine liikumine ratsa ja jala. „Internatsionaal“ ei kõla enam pankade ega omistajate linnajagudes. Pariisi tööliste jõud

käärib — see on jõud, mis kiskub maha Bastille'i orjastava ehitise ja ikka jälle, 1830, 1848, 1871, on puhkend.

A. JÕEÄÄR

Põllumeeste rünnak linnale

Maa väriseb. Väriseb kogu maailmas. Ei kõigu maapind, vaid kõigub pind, millele rajatud kapitalistlik kord. Mäss järgneb mässule, revolutsioon revolutsioonile. Sääil, kus pole veel tõstetud avalikku mässu, on käima käärimine, päämiselt keskkihitides, põllumeeste hulgas.

Eestiski on tunda esimesi võnkumisi.

Põhjus: üleilmne põllumajanduslik kriis. Saaduste hinnad on langenud üleproduktsooni ja tarvituse vähenemise tagajärjel. Kapitalism on tungind põllumajandusse ja teostand siin revolutsiooni. Differentiaalsaarendi seadus ei maksa enam, sest saadik, kus maailmas valmistatakse toiduaineid rohkem kui neid nõutakse. Mahajäänud põllumajandusriigid ei suuda võistelda Ameerikaga, kus põllusaaduste valmistuskulud on mitmevõrra odavamad, sääl tarvitusele võetud tehniseerimise ja mehhaniseerimise tõttu. Võib olla, ei oleks üleproduktsooni nii tuntav, kui kümned miljonid töötuid oma perekondadega ei oleks sunnitud nälgima. Kuid nälgivatele miljonitele toob iga uus nädal uusi nälgivaid sadasid tuhandeid juurde.

Terasest orjad, masinad, teevad inimeste töö. Tehnika edu on jõudnud nii kaugele, et 8-tunnilise tööpäeva nõudmine on ajast mahajäänd. Jatkaks 6, võib olla 4 tunnist päevas, et valmistada saadusi nii palju, kui enne jõuti 8—12-tunnilise tööpäeva juures. Selle asemel aga, et lühendada tööpäeva, vallandatakse töölisi, selle asemel, et ostujõudu tõsta töötasu suurendamisega, vähendatakse palku. Pole siis ime, kui töölised ei suuda osta enam nii palju põllumajandussaadusi kui enne. Selle asemel aga, et toita nälgivaid, põletatakse vilja. Inimesed käivad räbalais, puuvilla aga hävitatakse.

Majanduslikult maailm on küps selleks, et kapitalistlikust korrast minna sotsialismile. Kapitalismi troon on kõikumamas. Küsimus seisab vaid selles: Kas inimesed on küpsed?

Töölisklass üksinda on aga arvuliselt nõrk selleks, et võtta võim enda kätte. Proletariaadi ja kodanluse võitluses on demokraatliku korra juures otsustavaks kaalukeeleks poolproletaarlised ja väikekodanlised keskkihid, pääasjalikult põllumehed maal. Neis on viimasel ajal tekkinud rahulolematust ja käärimine alatasa suureneva viletsuse tõttu. Kui need kihid saaksid aru oma viletsuse tõelisest põhjusest, jõuaksid äratundmisele, et kapitalistlik kord on kõigi praeguste viletsuste põhjus ja et ilma kapitalismi kukutamiseta pole lootetav pääsmist, kui nad ühineksid võitluses töölisklassiga, siis kapitalismi päevad oleksid varssi loetud.

Et seda ei juhtuks, siis püüab suurkodanlus väikekodanliste kihtide tähelepanu juhtida mujale, ja, kus võimalik, kasutada keskkihte töölisklassi vastu võitlemiseks. Meil lähevad valimised. Rahulolematust maal on suur. See püütakse juhtida linna vastu. Esimeses joones aga palgasajate ja tööliste vastu.

Sellest ei pruugiks imestada, kui põllumeeste kongressil mõni Patküla saadik Habicht arvamisest avaldab, et praeguse kriisi üheks põhjuseks olevat ajavaim — *sotsialistlik ilmakord*. Sotsialism takistavat ettevõtete korrapärasest tegutsemist. Võitlus linna ja maa vahel olla läinud teravaks. Põllumeeste ekspluateerimisele pidavat tulema lõpp. See lihtne maamees nähtavasti vahetab sotsialistliku maailmakorra kapitalistlikuga. Ameerikas, Inglismaal, Saksamaal, kus kriis kõige rängem, valitseb kapitalistlik maailmakord, kuid Patkülas võib

olla seda ei teata. Sangaste Kärson nuriseb, et paremad palad pidavad põllumehed linnale andma, ise „lös-si“ sööma, kuid sääljures ikkagi vaeseks jääma. Ametnikud ja linlased aga ei teadvat, kuhu raha panna.

Mida ei või aga jätta tähelepanemata, on see, et riigis kõige kõrgemal kohal seisev isik, Riigikogu esimees, kellel peaks ülevaade olema nii üleilmelisest majanduslikust seisundist, kui ka olukorrast meil Eestis, nii maal, kui linnas, esines samasuguste väidetega, kui mõni Patküla asunik.

Kõik mis meie vaimlises loominguks olla irisev, eitav ja ebaterve, olla linna produkt. Koondumisega (asunnikkude ja põllumeeste) pääsvat esile maa hingelaad ja seda enam taganevat linn oma pirisemisega.

Kui aga küsida, kus on rohkem irisetud ja pirisetud, kas nälgivate töötähtsuste koosolekul või kongressil, kuhu täissöönud maamehed kokku olid tulnud, siis näib, et maa pirin linna oma kaugelt üle lööb.

Kahtlemata on ka maal palju puudust ja viletsust. Ka maal on töötuid, on popse, väikemaapidajaid ja muud proletariaati, kes majanduskriisi ja tööpuuduse all rängalt kannatavad. Nende häält aga „Estoonias“ ei kuulud. Säl nõuti sajatünnuliste talude omanikele pääle muude soodustuste isegi inimeste ja loomade ravimiseks prii piiritust. Ja eks pudulõjuste seast mõni härg nõua tugevat portsjoni? Selle jaoks ja muude suurpõllumeeste ning suurasunike toetamiseks, nagu kongressist osavõtjad erakonnad vastastikku üksteist ristisid (enne ühinemist), nende miljoniliste võlgade kustutamiseks nõuti ametnikkude palkade kärpimist 50% võrra. Sulastel on palk maal juba maha võetud. 25 krooni asemel saavad 5 krooni kuus. Pastlaid kulutatatakse rohkem kui 5 krooni eest kuus.

Kui vaatame aga linna olukorda, keda põllumehed ründavad, siis näeme, et siin viletsus on veel suurem kui maal. Kui võtame isegi keskmi-seid ja väiksemapalgalisi riigiteeni-jad ja ametnikud, siis nendegi seisukord ei ole eriti kadetsüratav. Nad elavad kas allüürnikuna toanurgas, või rõhuvas enamuses pisikorterites

(üks tuba ilma köögita, ehk seer-vandiga tuba). 60% korteritest on sarnased. Kuid just nende pisikorteri-te hinnad on tõusnud, sest nõud-mine nende järgi on suurem kui pakkumine. Üldiselt on üürihinnad 45% kõrgemad kui rahuajal, kuid kuna suuremate korterite hinnad on langenud, pisikorterid sagedasti on 100% kallimad rahuagestest hindadest. Kuigi toiduainete hinnad veidi on langend, ei saa linlased neid nii odavalt, kui maal põllumeestele maksetakse. Vaheltkauplejad võta-vad määratumat vaheltkasu. Selle eest on aga riietusekulud (põllu-meeste ja tööerakonna tollipoliitika tõttu) 45% kallimad rahuagestest. Viimasel ajal on isegi põllumajandus-saaduste (või, liha, piima) hindu kunstlikult siseturul üles kruvima hakatud. Kui välisturul või hind tõu-seb, viiakse see siseturule kohe üle, kui aga langeb, siis seda ei notee-rita.

Juba korter üksi sööb madalamate palkade juures isegi riigiteenijal 25—40% palgast. Pääle riietuse- korteri ja söögi ei jää palgast midagi järele. Samasugune ja veel halvem on lugu töölisel. Meil maksetakse nälja-palku. Pea igas tööstuses on neidki palku vähendatud 10—30%, mõnes veel rohkem. Väljaminekud on aga endiseks jäänd. Tuhanded töölised on kauemat aega täiesti tööta ning näljas. Neid tõstetakse üüride maksmata jätmise pärast korteritest välja. Maal on vähemast päävari oma käest ka kehva-del popsidel, kes küll samuti tööpuuduse all kannatavad, kui linna töölised, kuid neil ei ole karta täna-vale tõstmist.

Linnas on valgust rohkem kui maal, kuid siin on ka varjud tume-damad. Kui siin käiakse karusnah-kades, priisatakse ja prassitakse, siis võivad sarnast lõbu endale luba-da ainult samad kõrgel kohal seisvad isikud, kes kongressil läbi linna toru puhuvad oma häält, põllumeeste et-tevõtete direktorid, kelle tuhande-krooniliste kuupalkade vähendamine otsekohe oleneb põllumeestest, kuid mida nad millegipärast ei teosta. Pinnaks silmas on neil mõnekümne-kroonilise kuupalgaga tööline ja riigiteenija.

Meelepaha võiks olla sihitud kapitalistide vastu, kes koondund linnadesse, pankadesse, ja töösturite vastu. Neid on aga küpatäis, ja neid veel ei saa nimetada linnaks.

Maa ei saa läbi ilma linnata ega linn ilma maata. Vaenu külvamine linna ja maa vahel selleks, et demagoogiliste võtetega püüda maal hääli, saavutada enamusi ja siis „näidata, mis sünnib“, viib hävinemisele. Linna ja maa lahkuminevaid huviseid tuleb kooskõlastada. Ring Eesti ümber välisurgudel tõmbab ikka koomale, kui ka linnad siseturul muutuvad ostuvõimetuiks, kuhu paneb siis maa oma saadused. Samuti kaob tööstussaaduste müügivõimalus siseturul, kui põllumehele raha ei jätke nende ostmiseks.

Linn ja maa peavad ühinema, mõlemi ühise vaenlase, kolmepalgelise kapitalismi vastu. Ühinemine teeb tugevaks. Kahjuks näeme meie seda ühinemist praegu ainult töölisvaenuliste jõudude poolt organiseeritavat. Samad endised proletaarid, mõisatöölised, popsid, kes said maareformi tõttu asumikeks, on nüüd koondatud suurkapalistide, pankade ja töösturite huvide kaitsjatega ühisesse erakonda. Kongressil soovitati võtta sellele ühendusele nimeks vana tuntud nimi „Maaliit“. Okupatsiooni ajast mäletame, mis oli „Maaliit“ ja kogu Eesti iseseisvuse kestvuse aja jooksul oleme küllalt tõendusi saanud, kuidas põllumeeste nime kurjasti on tarvitatud endise „Maaliidu“ juhtide poolt. Kui üldse linna kraamist võiks juttu olla, siis võib ütelda, et kõige puhtam linna kraam on see „Maaliidu“ toru. mille abil põllumeeste kon-

gressil maahäält tehti. Kuid inimeste rumalusel ei ole piiri ja kapitalistlik kord on seni ajani püsinud suurelt osalt selle inimliku rumaluse tõttu.

Töölisklass peaks eeskujuga võtma oma vaenlastelt. Need tahavad isegi töölisi oma mõrda meelitada. Petseri saadik Frey nõuab otsekohe, et jõudude suurendamiseks tulevad talu töölised põllumeestega kaasatõmmata.

Selle asemel, et killuneda, peaksid töölised nii maal kui linnas ühinema, endaga kaasatõmbama kõik, kes oma töövaevast elavad. Siis saaks meid mitte 51%, nagu põllumehed endi kohta loodavad, vaid vähemast 90%. Siis paneksime rauad suhu, kuid mitte kehvikutele, nagu soovitati põllumeeste kongressile, vaid — suurdanlusele, kapitalistidele.

Peame kasutama üleulatavat rasket aega selleks, et selgitada nii linnas kui maal elutsevatele keskkihitidele rende viletsuste tõelist põhjust. Peame juhtima liikumise, mis sellest on tekkind, õigele teele.

Tuntud Vene sotsialist Dan lõpetab oma artikli: „Maa väriseb“ sõnadega: „Suurel väerinna: fašism — sotsiaaldemokraatia otsustatakse ühiskondliku arengu, kogu inimsoo saatus. Selle otsustava võitluse tagajärjedest oleneb, kas osutub praegune maaväring kapitalistliku korra surmaelseteks krampideks, kes hävineb, sigimatu ja viljatu, kägistatuna iseenda vastoludest, või on need rõõmustavad värinad, mis ennustavad parema ühiskondliku korra sündi, kuulutavad lõpliku vabanemispäeva lähenemist.“

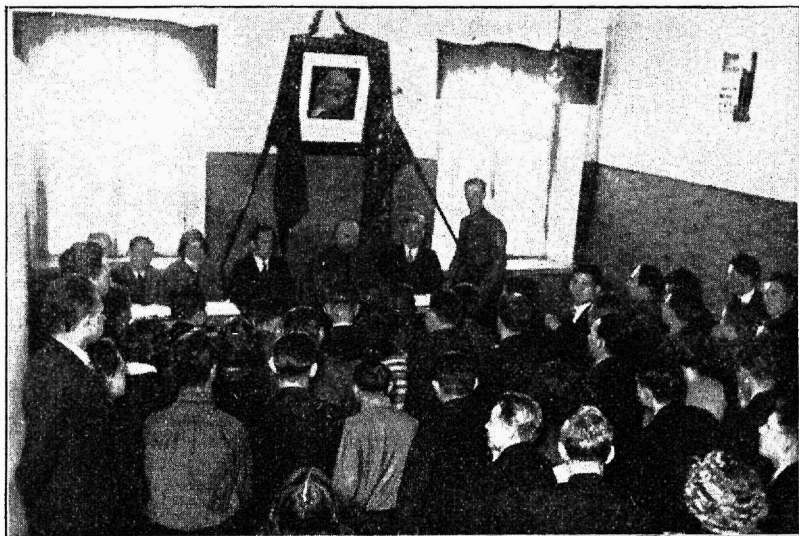
WALTER BAUER

Elukäik

Siin jutustatakse üheks hetkeks inimeste halvast mälestusest, ühe inimese elukäigust, kellel lämmastikuvabrikus ei olnud nime (ainult mõned seltsimehed tundsid teda), vaid kellel oli number 12.904.

Ühe mehe poeg, kes oli tulnud linna leidma õnne, millest olid soostanud talle ta väikese küla puud,

aga ta oli saanud töömeheks maa südamega. Ema oli tal teenijatüdruk, kes oli tulnud linna leidma oma õnne, millest oli sosistand viljapõld lõikusel; aga ta sai ainult töömehe naiseks. Ja õnne ta ei leidnud, ega võind leida seda kunagi, ainult lapsi rippus ta elu küljes nagu raskenev viinamarjakobar.

Tallinna-Harju konverents

Lapsepõlve ta veetis päikesepaiste-
listel päevadel linnast väljas väike-
ses salus või põldudel suure sinise
tule juures, milles küpsetati kartu-
leid (koju tuli ikka musta suuga),
vihmaga nad kogunesid eeskojas,
mille seinad olid kaetud nende joo-
nistuste nagu freskidega. Hiljem ta
ei maalind, vaid töötas ju varakult.

Koolis ta ei paistnud välja, ainult
ta laulis hästi, ta laulis valjusti, viies
isale lõunat. Kool jäi ta meelde kui
kivihall maja kulund trepiga (tuhat
lapsesammu päevas).

Aga muuks ta ei võind saada kui
tööliseks, see oli kindel (kelle poolt,
seda ta ei teadnud). Ta sõbrad, kel-
lega ta pühapäeviti suples või hulkus
põõsastikus, said õpipoisteks. Ta ei
lugend palju, ta väsis ruttu. Pare-
maks läks, kui ta läks noorsotsialis-
tide juurde ja kuulis, et maailm peab
muutuma, alt üles, ja et mass on uue
elu rüpp. Ja ta uskus ning tahtis
teha seda puhtast südamest.

Ta oli lämmastikuvabrikus.

Ta naiseks sai noor naistööline,
kelle ta leidis olevat ilusa, ja ta
rõõmustas igakord, kui tuli koju ja

oli pesnud ja istus akna all naise
juures oma väikese piibuga. Ta oli
otsustanud mitte lasta vabrikul end
süüa, ta tahtis jääda vabaks inimeseks
teiste jaoks, kes seda enam polnud
kaua, ta ei tahtnud kaotada sihti sil-
mast teistele, kes lasksid kurnata end
sihitult. Vabrikus ta kandis numb-
rit 12.904, ja pärast kaheksat tundi
ta luges. Tundmatu ta oli masside
voolus, ja ta tundis lõõke, mis lan-
gesid masside selga tuhande
aasta jooksul, ja ta pigistas hambad kokku
massi eest. Sest ajast, kui ta oli lu-
gend Karl Marx'i, kes oli ta sõber,
sotsialist, ta teadis, et kuulub nende
sekka, kellest sõidetakse üle ja kes
sulavad nagu sool, mida tarvitatakse
maailma põldude poolt. Ta süda oli
pakil suure muudangu tuld, mida
hüütakse revolutsiooniks.

Seejärel, kui mäss algas vabrikus,
ja küsiti, kes tahab tulla kaasa, tema
läks, mõttes naine, põgusalt ja süga-
valt särades tuleviku pärast.

Ta viidi paljude teistega koos,
sest tuli kustub, ja viidi vabrikusse.
Ja ta elu sulas kui sool.

JOHANNA VEEBERMAN

Sõda Kauge-Idas

Iga uus päev toob uusi telegramme
Mandžuurias valitsevalt pidevusest.
Rahvasteliidust hoolimata äh-
vardab puhkeda uus maailmasõda.
Jaapani okupatsiooniväed, kes tun-
gisid Mandžuuriasse ja sääil rahulike
kodanike kallal rõõvlitegusid toime
panid, jätkavad oma roima. Nii
maa-, mere- kui ka õhuvägi on tege-
vuses ja Jaapan saadab ikka ja ikka
uusi vägesid lisaks. Euroopast,
Inglise ja Prantsuse sadamaist väl-
jub kümneid suuri aurikuid mood-
samate relvadega, kelle sihtkohaks
on Jaapan.

Et arusaada Mandžuuria konflikti
põhjusest, on tarvilik õppida tunda
ma mõlemate maade majanduslikku
olukorda ja nende majanduslikke va-
hekordi.

Sellest lähtudes on selge, et Kau-
ge-Ida konflikt on Hiina ja Jaapani

tööstuskapitali konflikt, on kapitalis-
tide võitlus turgude pärast.

□

Hiina on põllumajanduslik riik.
85% kogu Hiina rahvastikust on põl-
lupidajad. Oleks aga suur eksitus
mõelda, et 85% sellest ligi 500-miljo-
nilisest rahvast oma põldudel töö-
taks. Võiks Hiinas kõiki, kes elatu-
vad põllutööst, jagada kolme suurde
rühmitisse: 1) rentnikud ja põllutöö-
lised, 2) kesk- ja 3) suurpõllupida-
jad. Rentnikud ja põllutöölised mood-
ustavad tervelt 75% maal elavast
rahvast, kuid neile kuulub ainult 7%
põllupinda. Siis edasi keskpõllupi-
dajad, kes harivad maad võõra töö-
jõuta. See osa moodustab 12% põl-
lutöölilistest ja põllupidajaist ja omab
13% põllupinnast, kuna aga suurpõl-
lupidajad, kes moodustavad 10%,
omavad 80% põllupinnast.

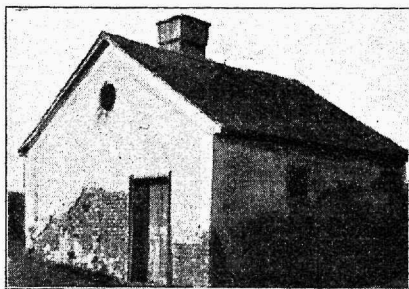
Nii 75% omavad ainult 7%, kuna aga 10 protsendile kuulub 80% tervest maast.

Eriti Lõuna-Hiinas on maaproletariaadi piirkond. Sääli asuvad kõige suuremad teestandikud, kus suurettevõtjad võtavad teelehtede ümber-töötamiseks kümneid tuhandeid hooaja töölisi, kes tulevad küladest linnadesse. Kuna maal valitseb ääretu tööpuudus ja võimatud tööolud, siis algas suur tung linna ja ühes tööstuse arenemisega arenesid ka linnad kiiresti. Nii näiteks Šanghai, praegu 2-miljoniline linn, oli 5 aasta eest väike kalameheküla.

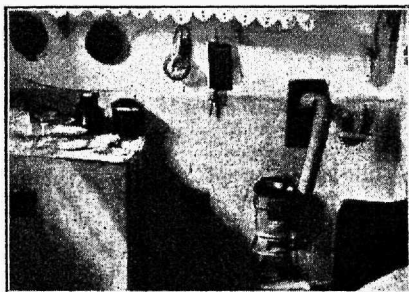
Hiina tööstus. 1928. a. andmeil on Hiinas 6000 tööstusettevõtet, neist umbes 2000 vabrikut moodsa seadeldisega. Kahes tähtsamas tööstusharus, siidi- ja puuvillatööstuses, on 560.000 töölisi. See arv on Kesk-Euroopaga võrreldes naeruväärt väike, päälegi sellest kuulub märgatav osa naistele ja lastele, aga meie ei tohi unustada, et Hiinas 30 a. eest vabrikutööstus oli peaaegu tundmatu. Mõned arvud Hiina tööstuse kasvamisest pärast maailmasõda: 1919. a. oli 23 puuvilla ümber-töötamise ettevõtet 650.000 värtnaga ja 2600 kangaspuuga. 1926. a. oli juba 73 vabrikut 1.900.000 värtnaga ja 16.300 kangaspuuga. Need arvud näitavad, et tööstus on edenend Hiinas hiiglatempoga. Hiina oma ligi 500 miljoni elanikuga on üks suuremaid praeguseaja tööstussaaduste tarvitajaid. See inimmass saab ainult siis tulla arvesse tõsise tarvitajana, kui ta on ostuvõimeline. Kuid 1925. a. hindamise andmetel on 305-st miljonist töövõimelisest kodanikust ümarguselt 170 miljonit töötat. Seega rohkem kui pooled. Hiina tööstusel on tulnud võidelda mitmesuguste raskustega. Vanad tööstusmaad läänes ujutavad Hiina turge odavate saadustega. Nüüdki veel on enam kui kolmneljandikku Hiinasse sisseveetavatest kaupadest vabrikusaadused.

Hiina on sotsiaalseaduste poolest üks mahajäetumaid maid.

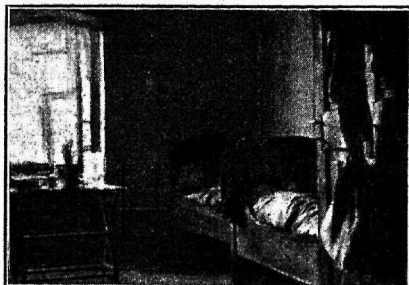
Naiste ja laste töö on linnas endastmõistetav. Nii on Hiinas puuvillatööstuses 80% ja siiditööstuses 90% naisi ja lapsi. Šanghai vabri-

Meie elumaja ei ole loss

Köögist paistab meie puudus

Meie korteris ei ole avaraid saale

kuis töötab 44.600 töolist alla 12 aasta, neist rohkem kui pooled tüdrukud. Hiinas on maksev seitsmepäevane töönädal! Vaadeldes Hiina kõrval teist konfliktiosalist.

Jaapan on üks tihedama rahvarohkusega riike maailmas, kus ühe ruutklm. kohta tuleb 69 elanikku. Nendest Jaapani saare elanikest 60% saab oma elatise põllumajandusest. Jaapanis on mõjuv enamik väike- ja keskpõllupidajaid. Viimastel aastatel on suurpõllumajandus tugevnenud, kuna Jaapanis väikepõllupidajate keskmine sissetulek on väga väike. Hoolimata intensiivsest põlluharimisest ta ei suuda rahuldada toiduainetega kogu riigi rahvast. Kaunis suure tööstuslike toorainete sisseveo juures Jaapanil tuleb aastas sisse vedada toiduaineid 200—250 milj. krooni eest. Erilist tähtsust pannakse riisikasvatusele, sest riis pole mitte ükski Hiinas päätoiduaine, vaid ka Jaapanis.

Teine iseäranis siiditööstusele väga tähtis taim on mooruspuu. Tervelt 2 miljonit perekonda teenib oma elatist siidiusside kasvatamisega. Ka puuvillatööstus on nimetamisväärne. Jaapani tööstuse arenemise suureks takistuseks on toorainete puudus. Enam kui kolmneljandikku tarvisminevast söest, rauast, terasest ja ka masinaist veab Jaapan välismailt sisse. Kuigi Jaapanis on väheseid söelademeid, kannatab Jaapani söetoodang puudulikkude tehniliste sisseadete all, ega ole ka jaapanlased mäetöös ettetulevatele kehalistele pingutustele kasvand, päälegi Jaapani söekaevanduses neljandik töolistest on naised.

Nii Jaapani kapitalil on põhjuse küllalt püüda omandada suuri raua-, söe- ja õililademeid Mandžuurias.

□

Tööstuse arenemisega on tekkinud Jaapanis uus, enne tundmatu klass, tööstusproletariaat. Samuti kui Hiinas, on ka Jaapanis sotsiaalseadused tundmatud. Madal palk, pikk tööpäev kurnavad Jaapani töölisi. Mehed töötavad 13—16 tundi päevas, naised ja lapsed 12—14 tundi. Vaatamata Jaapani töölise raskele ja kurnavale seisukorrale, Jaapani rahvaarv kasvab jõudsasti, ja nüüdne

Jaapani pääletungipoliitika Aasia mandrile on tingitud ainult tema rahvastiku elulistest tarvidustest. Võrdluseks mõned arvud Jaapani rahva kasvust: Viimase rahvalugemise andmeil see arv oli 90.395.000. See arv koosneb järgmiselt: Jaapani saartel 64.448.000, Koreas 21.058.000, Formosal 4.595.000. 1925. a. oli Pääris-Jaapanis ainult 51 milj. elanikku. Viimase kümne aasta jooksul keskmiselt sündinud Jaapanis 1.800.000, sureb 1.200.000, seega 600.000 ülejääki iga aasta. Hädasti on tarvis uusi maa-alasid, kus Jaapani kiiresti arenev tööstus ja kaubandus leiaksid uusi turge ja inimesed töövõimlasi. Ja kuhu mujale peaksid jaapanlased minema kui mitte Aasia mandrile?

Mandžuuria on tüliõunaks Hiina ja Jaapani kapitalistide vahel juba kauemat aega. Majanduslik seisund on sääl parem kui kuskil mujal Hiinas. Mandžuuria on küll senni suuremalt jaolt stepp, aga tõelikult hää viljakandev põllupind, mis kasvatab väetamata parimat nisu. Nisu- ja suhkrunairi kasvatus annavad häid lootusi.

Pääle vajaliste toorainete Mandžuurias leidub kivisütt ja rauamulda, millepärast ongi mõlemi maade kapitalistid huvitatud Mandžuurias. Kuid Mandžuurias elutseb praegu 20 milj. inimest, oleks seal elamisvõimalusi veel 40 milj. inimesele.

Mandžuuria väljavedu ületab kõrgelt sisseveo. Viimaste aastate jooksul Mandžuurias on hakatud korraldama raudteevõrku, ja mitte ükski Hiina, vaid ka Jaapan on oma kapitali sellesse paigutanud. $\frac{3}{4}$ välismaal investeeritud Jaapani kapitali on Mandžuurias raudtee ehituse ja tööstuse all kinni. Mandžuurias Fušungi linna lähedal on kaevandus, kus hiigla seadeldistega ja 41.000 söekaevuriga töötatakse praegu aastas 7,5 milj. tonni kivisütt. Käesoleval aastal kavatakse produktiooni tõsta 9 miljonile. Kaevanduste kõrval on Fušungis ehitatud võimas elektrijõujaam ja gaasivabrik. Kõik need tööstusettevõtted kuuluvad Lõuna-Mandžuuria raudteeseltsile, kelle kapital ulatub umbes 840 milj. kroonile, ning millest mõjukalt võtab osa Jaapani riik. Sellele raudteeseltsi

eesõigustatud seisukord on kindlustatud 1905. a. lepinguga, mille järgi hiinlased kohustusid mitte ehitada Lõuna-Mandžuuria raudteele roobastikku jooksvat liini lõuna sihis; kuid hiinlased hakkasid Kiirenist lõunasse ehitama raudteed, mis oleks olnud võistlejaks Ida-Hiina raudteeseltsile.

Jaapanlaste käes oleva Lõuna-Mandžuuria raudteeliinil pörkavad kokku suured, Ida maailma juhtivad ideed. Jaapan esineb siin koloniaalsete kontsessioonide kasutajana, mis hoitakse kunstlikult alles sõjaväeliste vahenditega. Hiina töö abil Mandžuurias on saand tihedalt asustatud maa, mille tähtsus maailmajanduseski tõuseb. Kuigi Jaapan peapoolsada aastat on olnud selle väärtusliku maa-ala valdajaks, mis tihedalt on seotud ta Korea provintsi, pole ta ometi senni tahtnud saada selle maa pärisperemeheks.

Jaapanlased, tööstusettevõtete omanikena, äärmiselt kurnavad hiina töölisi. Talupoegade ja tööliste keskel pole nimetamisväärt osagi jaapanlasi, kes ei taha vahetada kodusaare kliimat Mandžuuria karmima ilmastiku vastu. Selle vastu näeme Hiinas 20. sajandil kummalist rahvasterändamist. Miljonid hiinlased lahkusid maa põhjapoolsetest provintsidest, sajadtuhanded neist said teel hukka, kuid osa neist jõudis ikkagi sihile, ning rajas Mandžuurias uue kodu. Hiinlaste sissetöötamisega kasvasid hõõrumised Jaapani ülemkihi ja sissetöötajate vahel, kusjuures Jaapan ei leidnud alt tuleva surve lahendamiseks teist teed kui vägivallavahendeid. Lepingute kohaselt on Jaapanil seks mitmesuguseid võimalusi. Talle on lubatud raudteeliini ja Daireni sadama elanike kaitseks pidada 20.000 mehe suurust väge Mandžuurias.

Kahjutoomiseks Jaapanile hiinlased asutasid Daireni sadamale võistlejaks Hilutao sadama, mis on seotud Ida-Hiina raudtee võrguga. Daireni sadamast eemal maksustavad kogukonnad kõiki Jaapani kaupu kaheksa kordsete tollidega, nõnda et need kohal on täiesti võistlusvõimetud.

Kodanlik, jaapani raha eest ostetav ajakirjandus mõjutab masse, et Mandžuurias ei olevat midagi sõja-

Meie kodu

RAIMO KREDEMAN

Mu mure

*Ma olen samast töölisverest,
mis masinate mässu astus.
Ma pole enam mõtteist here,
must mure astub mulle vastu.
See mure sammund tööstustappa,
kui laual ainult kuiva leiba,
kui ema tahab vaikset nutta,
ning isa haudub vaikset nema.
Et kaoks mure, mida leida,
et maailm oleks uus ja sile,
ma võitlevasse leeri heidan,
mu äratajaks vabrikviled.
Sest olen samast töölisverest,
mis masinate rütmis astub;
ma pole enam mõtteist here,
must mure astub mulle vastu.*

EI IIAL SÕDA!

Rahvusvaheline "Ametiühingute Liit andis 1929. aastal välja huvitava raamatu: pilte sõjakoledest. Kaks trükki sellest on võrdlemisi ruttu müüdnud kõigil mail, ka Eestis seda on levind. „Rahva Sõna“ on teind tänuväärse teo, kirjastades raamatu nüüd eesti tekstiga. Raamatule on kirjutand eessõna Nigol Andresen, kes selgitab sõja majanduslikke põhjusi ja selle kapitalistlikku olemust ning seob sõjavastase võitluse võitlusega sotsialismi eest.

Kaunis raamat on müügil 60 senti eest.

taolist, Jaapan vaid seadvat jalule oma õigustatud nõudeid. Möödunud maailmasõda algas ka nii, et keegi sõda ei tahtnud, igaüks kaitses vaid ennast.

Praeguses kapitalistlikus tulunduses on sõda paratamatu nähe. Produktseeritakse massiliselt, kuid kurnatud proletariaat ei jõua osta, ja kapitalistidel pole ka mitut kõhtu. Et viimane võiks elada külluses, on vaja turge, kus kaupu võiks realiseerida. Turgude hangimiseks tuleb arendada imperialistlikku poliitikat, mis omakorda pole mõeldav militarismita. Majanduslikud huvid riikide vahel on äärmiselt vastamisi kuni viimaks leitakse ainukese abinõuna mõök.

Jaapani väljaveomaadeks olid just Hiina ja India, kuid viimastel aastatel need välisturud ei pakund enam soodsaid arenemistingimusi, kuna nendes maades hakkas ikka rohkem ja rohkem arenema nende oma tööstus. Veel hiljuti tarvitas Hiina rohkem kui ühe kolmandiku Jaapani väljaveost. Jaapani osavõtt Hiina majanduselust selle tõttu on tunduvalt tõusnud. Praeguse aja olukorra mõttes on eriti tähtis kasvav arv jaapanlaste tööstuste avamisi Hiinas, mis enamikus on Šanghais. Nii näitab jaapanlaste puuvillatööstus järgmist tõusu: 1915 — 3, 1919 — 11, 1931 — 45 kaitist.

Eeltoodu räägib küllalt selget keelt, et Kauge-Ida konflikti põhjused on puhtmajanduslikud, ja selgitab miks jaapanlased on eriti aktiivsed Šanghais.

On arvamusi, „mis oletavad, et nüüdne võitlus ülevõimu eest Vaiksel ookeanil on seotud ka ettevalmistusega maailmasõjale. Jaapan, senni saareriik, tahab luua kontinentaalse Jaapani riigi. Ta ei piirdu Hiinaga, vaid ta eesmärgiks on „Suur-Jaapan“, kuhu peavad kuuluma Filipiinide saared, Malai, Haiti jne. Selle imperialismi üks suuremaid kandjaid pääminister Tonaka ütles oma aruandes: „Kolm idaprovintsi on Kauges-Idas poliitilises suhtes tühjadeks plekkideks. Enesekaitseks

Jaapan peab kõrvaldama raskused Ida-Aasias, ajades vere- ja rahupo-liitikat. Kui tahame tulevikus haarata oma kontrolli alla Hiinat, peame kaotama Ameerika mõju. Et võita Hiinat, peame kõigepäält haarama Mandšuuria ja Mongoolia.“

Mandžuuria on juba ammu olnud kapitalistide tülismaaks: ta on sünnis asundamiseks ja ekspuuteerimiseks, aga ühtlasi ka tähtis strateegiline punkt Vaikses ookeanis. Vene-Jaapani sõda, mis peeti 1904. a., põhjustas sama võitlust Vaikse ookeani pärast. Nüüd 26 aastat hiljem, on jällegi käimas võitlus ülevõimu eest. Selles võitluses on Hiina vastu Inglismaa ja Jaapan. Kindral Mitchell, U. S. A. endine lennuasjanduse ülem, andis välja brošüüri pealkirjaga: „Kas oleme valmis sõjaks Jaapaniga?“, kus ta ütleb järgmist: „Jaapanit lahutab Ameerikast suur vaheuum. Niisugust tingimustel, hoolimata merest, juurdepääs on väga raskendatud. Kuid sõjas Jaapaniga jääb otsustav sõna lennuasjandusele.“

Jaapani linnad on praegu eranditult ehitatud puust ja paberist. Üksainus õhurünnak tähendab Jaapanile ohtu, nagu sellele ei allu ükski riik maailmas. Ühendriikidele kuulub Alaska, mille suurt strateegilist tähtsust senni pole veel õieti mõistetud. Kes valitseb Alaskas, selle käes on Vaikse ookeani võti. Alaska võib olla suurepäraseks baasiks mitte ainult laevastikule, vaid ka lennukile.“

On selge, et siis pole tegemist mitte mõne väikese Hiina-Jaapani konfliktiga, nagu vahest püütakse seletada, vaid on tunda sõjaelset pinevust.

Kuna Hiina ja Jaapan kuuluvad mõlemad Rahvasteliitu, pöördusid kõigi pilgud konflikti tekkides Rahvasteliidu poole. Nii teadmata kui see ka praegusel silmapilgul on, kuidas Hiina-Jaapani konflikt lõpeb, nii kindel on see kahjuks, et Rahvasteliit midagi ära ei suuda teha konflikti lahendamiseks.

Ringvaade

Riigikogu.

Meil senni kurdeti alati erakondade rohkuse üle, nüüd näib sellele olevat tulnud lõpp. Põllumeeste kogud ühinesid asunikega ühiseks põllumeeste erakonnaks (26. jaan.). Mõni päev hiljem (29. jaan.) teatati ka tööerakonna ühinemisest rahvaerakonnaga, kellega ennem olid ühinenud kristlased. Nii ongi saavutatud kodanlaste ideaal: kolm suurt erakonda: põllumehed, „rahvuslik keskerakond“ ja sotsialistid (sotsialiste meelsasti muidugi ei soovita näha).

Elmisele valitsusele, anti hundi-pass, aga hoolimata sellest „tervendatud“ olukorrast valitsuse kriis kestis 3 nädalat. Katsetasid järjekorras: Teemant, Tõnisson, Päts, kuni Teemant'i teistkordsel tööil loodi ühinenud rühmade: põllumeeste ja „keskerakonna“ koalitsioonivalitsus. Valitsuse loomise ajal tulid avalikuse ette niidid, millega Scheeli pank meie kodanlike erakondade poliitikat juhtida püüab.

Töölisklassil igatahes pole ei uuest valitsusest ega ka rühmade ühinemisest Üks ühinend rühm esindab jõukat talupoegade kihti, teine — linna suurkodanlust, mõlemad püüavad omale hääli hankida ka kehvikute ja töötute käest.

Uue valitsuse töölisvaenulik poliitika hakkas ka kohe ilmnema. Küll deklaratsioonis lubatakse hoida krooni kurssi, aga moratoriumi seadusega, püütakse kroonil jalad alt ära lüüa, põllutöölistel tahetakse võtta see vähenegi kaitse, mida pakub praegu maksev säädus.

Sotsialistide seisukoht uue valitsuse kui ka ühinend rühmade suhtes on selge: mõlemad on ühesugused mustad — kodanline vabameelsus ja demokraatia austamine on kadund, see ilmnes ka istekohtade jaotamisel: kumbki ühinend rühm ei tahtnud istuda paremal tiival, siis sooviti neil istuda segamini. Töölisklass aga peab ühinend koondusele panema vastu ühtlaselt ja tihedalt.

Desarmeerimiskonverents

astus Genfis kokku 8. veebruaril. See konverents peab leidma teid ülemaailmaliseks sõjavägede vähendamiseks ja lõplikuks kaotamiseks. Konverentsile saadeti üle maailma sotsialistliku Tööli-Internatsionaali ja Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu kutsel miljonite allkirjadega resolutsioonid, mis nõuavad radikaalset sõjavägede ja nende kulude vähendamist kuni täieliku kaotamiseni. Karta aga on, et ka see konverents kuigi palju tagajärgi ei anna, kuna suurte kapitalistlike trustide võistlus paratamatult viib uuele sõjale. Kapitalistide huvide esinajail kindraleil ja ministreil loomulikult ei saa ollagi tõsist rahutahet. Nii konverentsi töös ka selgus, et nõutakse küll vägede vähendamist, aga iga riik nõuab vähendamist sel määral, et tema sõjajõud ületaksid teiste omad.

Kui pilkeks just desarmeerimiskonverentsi alguseks Kauge-Idas tekkis Jaapani-Hiina sõda.

Alles töölisklassi võimulepääs võib kindlustada rahu, kui on kõrvaldatud sõja tõeline põhjus — kapitalistlik tulundussüsteem — eraomanduse profiidihimule rajanev tarbeainete valmistus.

Soome reaktsioon

tõstis selle kuu alul jälle võimsalt pääd. 1930. a. alul tekkind, suurkapitalistide poolt rahaliselt toetatud ja kodanlise valitsuse poolt häätahtlikult sallitud „isamaaline“ lapuallikumine sama aasta juuli kuus korraldas demonstratsioon-marsi Helsingisse. Ta saavutas oma seekordse sihi: Kommunistlikud organisatsioonid hävitati. Sellele järgnes organisatsiooni kindlustamine, millega kaasas käisid vägivaldteod sotsialistlike ja ka vabameelsete kodanliste tegelelaste kallal ning töölismajade rüüstamine.

Nüüd 27. veebruaril koguti jällegi lapua väed kokku, seekord juba relvastatuna (kaitseliitlased!). Keskkohaks oli Mäntsälä tööstusalev. Nõuti sotsialistlike organisatsioonide laiali-

saatmist ja valitsuse tagasiastumist, s. o. lapua diktatuuri. Verevalamisega tehti juba algust ühe tööliskoosoleku tulistamisega.

Valitsus jäi äraootavale seisukohale, kui aga nähti, et rahvas liikumisele liiga vähe poolehoidu ihmnes, hakkas valitsus mässu „maha suruma“ manifestidega ja presidendi raadiokõnedega, milles *paluti* rahvast laiali minna.

Ei ühtegi valitsusvõimu aktsiooni ennem, kui rahvas oli läind laiali, alles siis arreteeriti mõned juhid, keda lubatakse anda kohtu kätte.

Huvitav on siinjuures märkida soome „rahvuslike“ lapualaste sidet

Saksa rahvussotsialistidega, kust vististi tuligi initsiatiiv Mäntsälä aktsiooni algamiseks. Ka eesti kaikamehed on pidanud Soome lapualaste-ga ühendust.

Praegu ründav reaktsioon igal maal toimub rahvusluse nimel, on aga rahvusvaheliselt juhitud. Rahvusvahelise reaktsiooni vastu rahvusvaheline töölisklass asub vasturünnakule sotsialismi lipu all kõdunud kapitalismi kõrvaldamiseks. Nüüd aga peab ta veel koguma jõude ja teadvustama hulki, samal ajal aga ka kogu aja olema valmis reaktsiooni ja rünnakut vastu võtma.

Noorsotsialistide töömait

TALLINNA-HARJU KONVERENTS

peeti 24. veebruaril Tallinnas. Pike-mate ettekannetega esinesid N. Andresen ja Oskar Pärn. Otsustati asuda energiliselt Harjumaa organiseerimisele. Kutsuti ellu Tallinna-Harju büroo, mille liikmeiks valiti Oskar Pärn ja Erik Tuiman — esimehed, Karl Rätsep ja Ilmar Martinson — sekretärid, Moses Scher, Nigol Andresen ja Jüri Kurvits.

KONGRESSI EEL.

Liidu tänavune (6) kongress töötab saada elavam kui endised. Pääle muu ilmub ka tänavuseks kongressiks Tallinnas seinalehe erinumber ja eriline kongressileht. Kongress algab suurema miitinguga Töölalisteatris 20. märtsil. Kongress ise peetakse Tallinna Noorsotsialistliku ühingu ruumes.

UPTON SINCLAIR: ÕLI I JA II.

Ameerika suur sotsialistlik kirjanik, kes kõigis oma teostes on võidelnud sotsiaalse õiguse eest, on meile mõne teosega juba tuttav. „Õli“ on ta suurepäraseim romaan, mille ilukirjanduslikku mõju ei salga ka sotsialismi vastased. Kapitalismi

KAIKAMEHED ON LIIKVEL!

Viljandis peetud kaikameeste („vabadussõjalaste“) konverents on pidand oma tähtsaimaks numbriks kisata „punase lipu“ ja Internatsionaali vastu koolides ning nõuda kõigepäält kooli kaikameeste söödamaks!

TÖÖLISHARIDUSLIIT ALUSTAS TEGEVUSE.

29. veebruaril oli koos Töölisharidusliidu esimene asemikekogu, kus valiti juhatus ja kinnitati töökava. Töö on tegelikult aland, ja loodetakse lähemal ajal astuda suuremasse tegevusse. Juhatusse valiti O. Gustavson (esimees), N. Andresen (abi), L. Metslang (sekretär), K. Freiberg (abi), J. Alsok (laekur), A. Gustavson ja M. Püüman.

olemus on selles raamatus tehtud selgeks, kuid seda suurema usu ja innuga on kujutatud võitlevat töölisklassi ja neid üksikuid, kes väljastpoolt töölisklassi liituvad sotsialismist eest peetava võitlusega.

Raamatu hind (1 kroon) teeb raamatu meil kättesaadavaks. N. A.

„RÜNNAK“, Eesti Noorsotsialistliku Liidu häälekandja. Toimetus: Nigol Andresen, Karl Freiberg, Erik Tuiman. Vastutav toimetaja ja väljaandja Mihkel Mihkelson. Ilmub Tallinnas kord kuus päale juuni ja juuli. Tellimishind: aastas 1 kroon 50 senti, 6 kuud 80 senti. Toimetus ja talitus: Tallinn, V. Pärnu 31. — Postkast 367.

Kirjastus o.-ü. „Täht“ trükikoda Tallinnas.